

Svet
Evropske unije

Bruselj, 3. december 2021
(OR. en)

14692/21

**Medinstitucionalna zadeva:
2021/0401 (CNS)**

**JAI 1343
MIGR 266
ASILE 71
FRONT 422
RELEX 1055**

PREDLOG

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	2. december 2021
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM- MIKKELSEN
Št. dok. Kom.:	COM(2021) 752 final
Zadeva:	Predlog SKLEPA SVETA o začasnih nujnih ukrepih v korist Latvije, Litve in Poljske

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2021) 752 final.

Priloga: COM(2021) 752 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 1.12.2021
COM(2021) 752 final

2021/0401 (CNS)

Predlog

SKLEP SVETA

o začasnih nujnih ukrepih v korist Latvije, Litve in Poljske

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

- **Razlogi za predlog in njegovi cilji**

Uporaba člena 78(3) PDEU v odziv na instrumentalizacijo migrantov na zunanjih mejah

Evropski svet je v sklepih z dne 21. in 22. oktobra 2021 poudaril, da EU ne bo dopuščala nikakršnih poskusov tretjih držav, da bi migrante in migrantke izkoriščale v politične namene. Voditelji in voditeljice so se zavezali, da se bodo še naprej zoperstavljali hibridnemu napadanju s strani beloruskega režima. Opozorili so tudi, da je treba zagotoviti učinkovito vračanje ter v celoti izvajati sporazume in dogovore o ponovnem sprejemu in v ta namen uporabiti potrebne vzvode. Izjavili so, da je Evropska unija še naprej odločena, da bo učinkovito varovala svoje zunanje meje. V tem kontekstu je Evropski svet pozval Komisijo, naj predlaga vse potrebne spremembe pravnega okvira EU in konkretne ukrepe z zadostno finančno podporo, da se zagotovi takojšen in ustrezen odziv v skladu s pravom EU in mednarodnimi obveznostmi, vključno s spoštovanjem temeljnih pravic.

Latvija, Litva in Poljska se soočajo z izrednimi razmerami zaradi nenadnega prihoda državljanov tretjih držav, ki jih je Belorusija izkoristila v politične namene, zato Komisija med predvidenimi konkretnimi ukrepi predlagačasne nujne ukrepe na podlagi člena 78(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Prav tako je predlog odgovor na zahtevo prizadetih držav članic, da se lahko zanesejo načasne ukrepe za učinkovito obvladovanje izrednih migracijskih razmer na zunanjih mejah EU. To je torej odziv na hibridni napad na EU kot celoto.

Belorusija izziva Unijo, zlasti Latvijo, Litvo in Poljsko, z ukrepi, zaradi katerih se je število nezakonitih prehodov meje iz Belorusije povečalo kot še nikoli doslej. V zadnjih letih skoraj ni bilo poskusov nezakonitega prehajanja zunanjih meja iz Belorusije v EU, od poletja 2021 pa se število nezakonitih prehodov neprestano povečuje. Gre za hibridni napad, ki kaže na odločen poskus ustvarjanja stalne in dolgotrajne krize v okviru širših usklajenih prizadevanj za destabilizacijo Evropske unije ter spodkopanje družbe in ključnih institucij. Ti ukrepi pomenijo resnično grožnjo in neposredno ogrožajo varnost Unije.

Cilj predloga je podpreti Latvijo, Litvo in Poljsko z ukrepi in operativno podporo, potrebnimi za humano, urejeno in dostojno upravljanje prihoda oseb, ki jih izkorišča Belorusija, ob polnem spoštovanju temeljnih pravic. Predlog dopolnjuje diplomatska prizadevanja in druge ukrepe, ki jih je Unija sprejela v odziv na ta hibridni napad.

Ta instrumentalizacija migrantov, ki jo izvaja Belorusija, je povzročila težke razmere za te osebe v obmejni regiji med Evropsko unijo in Belorusijo. Ukrepi Belorusije so povzročili humanitarno krizo, v okviru katere je bilo že potrjenih več smrtnih žrtev. Za reševanje te krize je v prvi vrsti odgovorna Belorusija. Zavezuje jo Ženevska konvencija, tudi načelo nevračanja; pristopila je h globalnemu dogovoru. Zato mora Belorusija zagotoviti ustrezno zaščito beguncev na svojem ozemlju in v ta namen sodelovati z Uradom visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR) in Mednarodno organizacijo za migracije (IOM), EU pa bo še naprej prispevala k humanitarni pomoči na ozemlju Belorusije za tiste, ki jo potrebujejo. Komisija in Evropska služba za zunanje delovanje tesno sodelujeta z Organizacijo združenih narodov in njenimi specializiranimi agencijami ter ustreznimi organizacijami za človekove pravice, da bi preprečili nadaljnji razvoj humanitarne krize, tudi zaradi slabšanja vremenskih razmer.

Zaradi te instrumentalizacije je v letu 2021 do 21. novembra na ozemlja Latvije, Litve in Poljske iz Belorusije nedovoljeno vstopilo 7 831 državljanov tretjih držav, medtem ko jih je bilo v celotnem letu 2020 257. V Litvi je bilo vloženih 2 676 prošelj za azil, v Latviji 579 in na Poljskem 6 730. Poleg tega so vse tri države članice preprečile 42 741 poskusov prehoda meje. Natančno oceno bi bilo težko podati, vendar je mogoče, da je v Belorusiji obtičalo do 10 000 migrantov, vsak dan pa jih prispe še več.

Zato so Latvija, Litva in Poljska razglasile izredne razmere. Kljub vsem prizadevanjem Unije in držav članic se razmere še naprej slabšajo. Državljanji tretjih držav še naprej poskušajo vstopiti na ozemlja Latvije, Litve in Poljske iz Belorusije in kljub trenutnim izboljšavam so razmere še vedno zelo nestabilne.

Po junijskem uradnem obvestilu Litve je Komisija v skladu s Priporočilom Komisije (EU) 2020/1366 z dne 23. septembra 2020 o mehanizmu EU za pripravljenost na krize v zvezi z migracijami in upravljanje takšnih kriz¹ vzpostavila mehanizem za redno spremljanje prek mreže za pripravljenost na migracije in krizno upravljanje. V okviru tega mehanizma si prizadete države članice, Evropska služba za zunanje delovanje, ustrezne agencije EU in službe Komisije izmenjujejo podatke, informacije in uvide, ki se redno sporočajo.

Evropska unija podpira države članice, ki so tarča beloruskega režima. Komisija si od začetka krize prizadeva za udejanjenje solidarnosti Unije z Latvijo, Litvo in Poljsko ter je Litvi julija dodelila nujno finančno pomoč v višini 36 milijonov EUR. Za te države članice je v okviru instrumenta za upravljanje meja in vizume za to finančno obdobje predvidenih 360 milijonov EUR, Komisija pa je dala na voljo tudi še dodatna sredstva v višini približno 200 milijonov EUR za leti 2021 in 2022.

Poleg tega je Litva 15. julija 2021 aktivirala mehanizem EU na področju civilne zaščite in Komisija usklajuje pomoč iz 19 držav članic. Litva je prek mehanizma prejela šotore, postelje, ogrevalne sisteme in druge elemente, ki so ključni za zadovoljevanje potreb migrantov na ozemlju Litve. Ta možnost ostaja odprta tudi za Latvijo in Poljsko.

Drug pomemben vidik je operativna podpora agencij EU. EU je na prošnjo Litve od začetka te krize takoj napotila pomoč. Evropski azilni podporni urad (EASO) je Latviji in Litvi zagotovil operativno podporo, da bi jima pomagal pri obvladovanju instrumentalizacije. EASO je zlasti pomagal pri obravnavi prošelj za azil, upravljanju sprejema in tolmačenju. Državam članicam, ki so zaprosile za pomoč, zagotavljata podporo tudi Evropska agencija za mejno in obalno stražo (Frontex) in Europol. Agencije EU so zlasti napotile strokovnjake za izvajanje ukrepov za nadzor meja in obveščevalnih ukrepov ter si prizadevajo za krepitev zmogljivosti vračanja in izvajanje operacij vračanja. Ta podpora je že omogočila znatno število operacij vračanja. Danes podpora vključuje več kot 111 mejnih policistov, več kot 82 strokovnjakov za azil in dva gostujoča uradnika Europola. Agencije lahko zdaj nadalje krepijo operativno podporo, zato je pomembno, da zadevne tri države članice to podporo v celoti izkoristijo.

To finančno in operativno podporo podkrepļajo ukrepi zunanje politike, namenjeni odzivu na instrumentalizacijo migrantov in omejevanju prihodov; sprejeti so bili zaradi še vedno trajajočega spora z Belorusijo po potvorjenih predsedniških volitvah avgusta 2020, ki jim je sledila zelo razširjena in vedno intenzivnejša represija Lukašenkovega režima nad lastnim prebivalstvom in prisilni pristanek Ryanairovega letala. Unija je poleg celovitega svežnja

¹ UL L 317, 1.10.2020, str. 26.

gospodarskih in finančnih sankcij ter prepovedi letov skozi zračni prostor EU in dostopa beloruskih prevoznikov do letališč EU v odziv na potvorjene volitve in preusmeritev Ryanairovega leta sprejela dodatne ukrepe kot specifičen odziv na instrumentalizacijo migrantov, ki jo izvaja Belorusija. Svet je 9. novembra 2021 sprejel predlog Komisije o delnem začasnem prenehanju izvajanja Sporazuma med EU in Belorusijo o poenostavitvi izdajanja vizumov. Svet je 15. novembra 2021 spremenil režim sankcij EU v zvezi z Belorusijo in Unija lahko zdaj sprejme ukrepe proti posameznicam in posameznikom ter subjektom, ki organizirajo dejavnosti, s katerimi omogočajo nezakonito prehajanje meja EU, ali k njim prispevajo. Svet je dosegel tudi politični dogovor o petem svežnju uvrstitev na seznam. Komisija je 23. novembra 2021 predložila predlog za preprečevanje in omejevanje dejavnosti prevoznikov, ki se ukvarjajo s tihotapljenjem ljudi v EU ali trgovino z ljudmi ali to omogočajo.

Poleg tega so si Komisija, visoki predstavnik za zunanjo in varnostno politiko ter države članice intenzivno prizadevali za diplomatsko sodelovanje z glavnimi državami izvora in tranzita, da bi preprečili nadaljnje prihode državljanov teh držav prek Belorusije. Ta prizadevanja so vključevala ozaveščanje tretjih držav v boju proti beloruskim dezinformacijam ter za pridobitev podpore za vračanje in ponovni sprejem lastnih državljanov. Ozaveščanje je vključevalo tudi neposredne stike z letalskimi prevozniki in organi civilnega letalstva, da bi preučili načine za omejitev nedobrovernih potovanj v Belorusijo.

Ti ukrepi so prinesli hitre rezultate, vendar so razmere na meji še vedno zelo nestabilne, saj Belorusija še naprej izkorišča migrante, ki še naprej prihajajo na zunanje meje Unije. Previdnost in pripravljenost za hitro odzivanje na nove dogodke sta ključnega pomena.

Poleg tega, da Unija zadevnim državam članicam še naprej pomaga tako operativno kot finančno, bi jim morala zagotoviti tudi pravna orodja, potrebna za hiter odziv pri obrambi njihove nacionalne varnosti in varnosti Unije. Ta orodja bi morala dopolnjevati ukrepe, ki so jih sprejele Unija in zadevne države članice. Po členu 78(3) PDEU ima Svet široko polje proste presoje pri izbiri ukrepov, ki jih sprejme, če se z njimi hitro in učinkovito odzove na posamezne izredne razmere. Ti ukrepi se lahko razvijajo in prilagajajo, dokler ostanejo začasni.

Ukrepi, vključeni v ta predlog, zadevnim državam članicam omogočajo nadzorovano in učinkovito obvladovanje razmer ob polnem spoštovanju temeljnih pravic in mednarodnih obveznosti, kot je poudarjeno v pozivu Evropskega sveta Komisiji.

Določbe presegajo določbe Direktive 2013/32/EU o azilnih postopkih v primeru prihodov velikega števila državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, njihov namen pa je urejati specifične okoliščine instrumentalizacije migrantov, ne da bi s tem oslabili pravico do azila ali načelo nevračanja.

Določbe direktive o azilnih postopkih niso zasnovane za razmere, v katerih sta zaradi instrumentalizacije migrantov ogroženi celovitost in varnost Unije. Zato ta predlog določa začasni nujni postopek upravljanja migracij in azila, prilagojen potrebam zadevnih držav članic v trenutnih razmerah. Cilj nujnega postopka upravljanja migracij in azila ter drugih ukrepov iz tega sklepa je zadevnim državam članicam pomagati, da sprejmejo potrebne ukrepe za učinkovit odziv na sovražna dejanja tretje države v skladu s temeljnimi vrednotami Unije.

Litva, Latvija in Poljska so okrepile varovanje meja in druge ukrepe za nadzor meja, da bi zaščitile celovitost in varnost Unije. Poleg tega morajo obravnavati državljane tretjih držav, ki prihajajo na njihove meje. V okviru teh ukrepov so bile te države članice zaradi trenutnih okoliščin prisiljene omejiti število odprtih mejnih prehodov in napotiti znatno število mejnih policistov vzdolž zelene meje.

Ukrepi, vključeni v ta sklep, so začasni, izredni in izjemni ter bodo dopolnjevali ukrepe za nadzor meja s posebnimi ukrepi na področju azila in vračanja. Glede na trenutne razmere in ob upoštevanju dejstva, da so usklajeni ukrepi Unije začeli prinašati rezultate pri zmanjševanju števila prihodov, bi se morali ti ukrepi uporabljati šest mesecev. To obdobje se šteje za zadostno, da se zadevnim državam članicam omogoči učinkovito obvladovanje izrednih razmer. Pred iztekom tega šestmesečnega obdobja bo Komisija redno preverjala razmere in bo lahko Svetu predlagala podaljšanje ali razveljavitev uporabe ukrepov iz tega predloga.

Nujni postopek upravljanja migracij in azila iz tega predloga predvideva posebne postopkovne določbe za evidentiranje in vložitev prošenj za mednarodno zaščito, daljše roke za evidentiranje in možnost, da se na meji ali v tranzitnem območju odloči o dopustnosti ali vsebini vseh prošenj, razen v primeru posebne ranljivosti, za katero ni mogoče ustrezno poskrbeti. Predvideva tudi posebne določbe o vračanju in materialnih pogojih za sprejem. Te ukrepe spremlja vrsta zaščitnih ukrepov. Pri vseh drugih vidikih se uporablja direktiva o azilnih postopkih, zlasti jamstva, predvidena v poglavju II direktive.

Predlog vključuje tudi poglavje o operativni podpori zaradi morebitne okrepitev podpore agencij EU na zahtevo zadevnih treh držav članic.

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Ta predlog je v celoti skladen z novim paktom o migracijah in azilu, sprejetim septembra 2020, ter spremnimi zakonodajnimi predlogi.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Ta predlog je skladen s potrebo, da se ohranijo zmanjšan pritisk zaradi nezakonitih prihodov in trdne zunanje meje v skladu s celovitim pristopom iz novega pakta o migracijah in azilu. Dopolnjuje zakonik o schengenskih mejah in prihajajočo reformo schengenskega pravnega reda, pri kateri namerava Komisija predlagati stalni okvir za obravnavo morebitnih primerov instrumentalizacije, s katerimi bi se lahko Unija še soočila v prihodnosti. Njegov cilj je tudi zmanjšanje nadaljnjega gibanja migrantov brez urejenega statusa in pritiska na schengensko območje. Hitro in učinkovito vračanje in ponovni sprejem se pri instrumentalizaciji učinkovito obravnavata v skladu s celovitim pristopom k upravljanju migracij, določenim v novem paktu o migracijah in azilu. Prav tako je predlog skladen z zunanjim delovanjem Unije, kot so omejevalni ukrepi EU, in bi ga bilo treba uporabljati vzporedno z njim. Ta predlog je del celovitega sklopa ukrepov EU za boj proti hibridnemu napadu in umetno ustvarjenemu migracijskemu pritisku na mejah EU.

2. PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

Povzetek ukrepov

- (1) Nujni postopek upravljanja migracij in azila na zunanjih mejah

Latvija, Litva in Poljska so bile zaradi hibridnega napada prisiljene skrajno omejiti obmejni promet z omejitvijo števila odprtih mejnih prehodov, da bi preprečile nedovoljen vstop ter zaščitile svojo nacionalno varnost in ozemeljsko celovitost.

Vendar so številni migranti vseeno obtičali na ozemlju zadevnih treh držav članic, razmere na beloruski strani meje so še vedno nestabilne, nezakoniti prihodi pa se še naprej nadaljujejo. Da bi zagotovili skladen pristop z ukrepi za nadzor meja v trenutnih izrednih razmerah ter Latviji, Litvi in Poljski omogočili upravljanje trenutnih prihodov, pa tudi ljudi, ki so že prisotni na njihovem ozemlju, ta predlog vzpostavlja nujni postopek upravljanja migracij in azila v zvezi z državljani tretjih držav, ki so bili prijete ali odkriti v bližini meje z Belorusijo po nezakonitem vstopu ali po tem, ko so se javili na mejnih prehodih.

(a) Azilni postopek na zunanjih mejah

Glavni elementi tega postopka so:

- **Možnost, da zadevne države članice evidentirajo prošnjo za azil in omogočijo njeno učinkovito vložitev le na določenih točkah za evidentiranje v bližini meje, vključno z v ta namen določenimi mejnimi prehodi**

Po tem postopku naj bi imele zadevne države članice možnost zahtevati, da se prošnje za mednarodno zaščito evidentirajo in vložijo na določenih točkah za evidentiranje v bližini meje, kar bi lahko vključevalo v ta namen določene mejne prehode. To bi omogočilo bolj urejeno upravljanje prihodov in je tudi v skladu z možnostmi, ki jih že ponuja direktiva o azilnih postopkih.

V skladu s členom 6(3) direktive o azilnih postopkih lahko država članica zahteva, da se prošnje za mednarodno zaščito vložijo na določenem mestu. Vendar direktiva ne določa, kje se evidentirajo. Člen 6(1) direktive zahteva le, da je treba, ko oseba poda prošnjo za mednarodno zaščito, prošnjo evidentirati. Države članice lahko zato določijo posebne točke za evidentiranje, ki lahko vključujejo mejne prehode, kot kraj za evidentiranje in vložitev prošnje za mednarodno zaščito. V skladu s členom 6(2) direktive države članice zagotovijo, da imajo prosilci dejansko možnost, da vložijo podano prošnjo v najkrajšem možnem času. Zato ter za zagotovitev dejanskega in učinkovitega dostopa do azilnega postopka morajo Latvija, Litva in Poljska zagotoviti, da se v ta namen določi in odpre dovolj točk za evidentiranje, vključno z mejnimi prehodi, ter da prosilci prejmejo informacije o lokaciji najbližjih točk, kjer je mogoče vložiti prošnjo.

- **Podaljšanje roka za evidentiranje na največ štiri tedne**

Posebni azilni postopek na zunanjih mejah določa, naj bi bil rok za evidentiranje prošenj za mednarodno zaščito največ štiri tedne (v nasprotju z direktivo o azilnih postopkih, ki določa za to tri oz. šest dni, v primeru množičnega prihoda pa do 10 dni).

Latvija, Litva in Poljska bodo morda potrebovale to prožnost, da se bodo lahko učinkovito odzvale na sovražna dejanja Belorusije, hkrati pa jim ta prožnost omogoča obvladovanje nenadnih prihodov zaradi instrumentalizacije in hibridnega napada Belorusije.

Glede na nenadno in nepredvidljivo vmešavanje/posredovanje Belorusije morajo zadevne države članice poleg obravnavanja državljanov tretjih držav, ki prihajajo na njihove meje, preusmeriti sredstva v zaščito svoje ozemeljske celovitosti. Zato bodo zadevne države članice morda potrebovale čas, da reorganizirajo svoja sredstva in povečajo svoje zmogljivosti, tudi s podporo agencij EU.

Če države članice izkoristijo daljši rok za evidentiranje, dajo prednost evidentiranju in obravnavi prošelj, za katere je verjetno, da so utemeljene, ali ki jih vložijo mladoletniki oz. njihovi družinski člani.

- **Možnost obravnavanja vseh prošelj na meji po pospešenem postopku**

V trenutnih razmerah bi morali ukrepi podpirati zadevne države članice pri zaščiti njihove ozemeljske celovitosti in preprečevanju vstopa tistim, ki ne izpolnjujejo pogojev za vstop, hkrati pa varovati temeljne pravice. Možnost iz člena 43 direktive o azilnih postopkih, da se prošnja obravnava na meji, ne da bi se dovolil vstop na ozemlje, zagotavlja tovrstno zaščito, vendar se lahko v skladu z veljavnimi pravili v postopku na meji utemeljenost prošelj obravnava le v omejenem sklopu okoliščin. Čeprav bi to pod določenimi pogoji lahko veljalo za prosilce, ki so nezakonito vstopili na ozemlje, ta sklep razširja to možnost na vse prosilce, tako da ne izključuje nobene kategorije prosilcev.

Predlog Latviji, Litvi in Poljski omogoča, da v posebnem azilnem postopku uporabijo pospešeni postopek na meji za odločanje o dopustnosti in vsebini vseh prošelj, razen kadar ni mogoče zagotoviti ustrezne podpore prosilec s posebnimi zdravstvenimi težavami. Ta ukrep bo omejil možnost, da bi se Belorusija usmerila v instrumentalizacijo državljanov tretjih držav, za katere postopka na meji ni mogoče uporabiti. Kot je določeno v direktivi o azilnih postopkih in izrecno navedeno v tem predlogu, se med postopkom na meji uporabljajo temeljna načela in jamstva iz poglavja II direktive o azilnih postopkih, da se zagotovi varstvo pravic tistih, ki prosijo za mednarodno zaščito, ter ohraniti pravica do azila in spoštovanje načela nevračanja. Poleg tega predlog vključuje obvezno dajanje prednosti utemeljenim prošnjam ter prošnjam družin in otrok.

Nadalje lahko Latvija, Litva in Poljska podaljšajo trajanje postopka na meji na šestnajst tednov. Odločitev o prošnji, vključno z morebitno pritožbo zoper upravno odločbo, bi bilo treba sprejeti v teh šestnajstih tednih. Podobno kot pri podaljšanju roka za evidentiranje zgoraj se lahko glede na naravo in nenadnost ukrepov Belorusije predvidi daljše trajanje postopka na meji, kar bi državam članicam pomagalo pri spoprijemanju z instrumentalizacijo migrantov. Zadevne države članice bodo morda potrebovale čas, da reorganizirajo svoja sredstva in povečajo svoje zmogljivosti, tudi s podporo agencij EU. Poleg tega bo število prošelj, ki naj bi jih obravnavali v postopku na meji, večje kot v običajnih okoliščinah (saj se bo ta postopek načeloma lahko uporabil za vse prosilce). Zato bo podaljšanje državi članici pomagalo pri vzdrževanju fikcije nevstopa za daljše časovno obdobje, kar bo omogočilo večjo prožnost pri obvladovanju povečane delovne obremenitve.

Latvija, Litva in Poljska lahko tudi razširijo uporabo pravil iz člena 46(6) direktive o azilnih postopkih, ki državam članicam omogoča, da omejijo samodejni odločilni učinek pritožbe, na vse postopke na meji in namesto tega sodišču podelijo pristojnost, da odloči, ali lahko prosilec ostane na ozemlju, če se spoštujejo jamstva iz člena 46(7) in (8) direktive.

Glede na zaščitne ukrepe iz direktive o azilnih postopkih in direktive o pogojih za sprejem, tudi v okviru azilnega postopka na meji, bi moralo biti pridržanje prosilcev zadnja možnost, kadar v določenem primeru ni mogoče uporabiti drugih zadostnih, vendar manj prisilnih ukrepov. Zato azilni postopek ne bo pomenil sistematičnega pridržanja prosilcev. Da bi ranljivim prosilec omogočili uveljavljanje njihovih pravic, kadar za zdravstveno stanje prosilca ni zagotovljena obravnava prošnje na meji ali v tranzitnih območjih s potrebno podporo, Latvija, Litva in Poljska ne smejo uporabiti postopka na meji.

(b) Materialni pogoji za sprejem – možnost pokrivanja le osnovnih potreb

V primeru instrumentalizacije, ko pride do nenadnega prihoda državljanov tretjih držav, bi lahko država članica imela težave z upoštevanjem standardov za materialne pogoje za sprejem. Vendar morajo Latvija, Litva in Poljska zagotoviti, da vsi ukrepi spoštujejo osnovna humanitarna jamstva, med drugim, da državljanom tretjih držav na svojem ozemlju zagotovijo hrano, vodo, oblačila, ustrezno zdravstveno oskrbo, pomoč ranljivim osebam in začasno zatočišče, kot je navedlo tudi Evropsko sodišče za človekove pravice v nedavnih začasnih odredbah v zvezi s temi državami članicami.

Člen 18(9) direktive o pogojih za sprejem državi članici omogoča, da v ustrezno utemeljenih primerih pod določenimi pogoji določi modalitete materialnih pogojev za sprejem, ki so drugačni od tistih, ki jih določa direktiva, če so v vsakem primeru osnovne potrebe pokrite. Ta predlog razširja možnost določitve drugačnih materialnih pogojev za sprejem pri trenutni instrumentalizaciji migrantov, če so pokrite osnovne potrebe, vključno z začasnim zatočiščem, hrano, vodo, oblačili, ustrezno zdravstveno oskrbo in pomočjo ranljivim osebam, ob polnem spoštovanju pravice do človekovega dostojanstva.

(c) Postopek vračanja na zunanjih mejah

V pomoč Latviji, Litvi in Poljski pri obvladovanju trenutnih prihodov državljanov tretjih držav predlog vključuje možnost odstopanja od uporabe Direktive 2008/115/ES za državljane tretjih držav in osebe brez državljanstva, katerih prošnja za mednarodno zaščito je bila zavrnjena v skladu s postopkom iz člena 2 tega predloga. V zvezi z državljani tretjih držav, ki niso zaprosili za mednarodno zaščito, lahko Latvija, Litva in Poljska uporabijo določbo člena 2(2)(a) direktive o vračanju. Odstopanje iz člena 3 tega predloga naj bi vzpostavilo mehanizem, podoben odstopanju iz člena 2(2)(a) direktive o vračanju, posebej za državljane tretjih držav in osebe brez državljanstva, katerih prošnja za mednarodno zaščito je bila zavrnjena v skladu s postopkom iz člena 2 tega predloga.

(d) Dodatni zaščitni ukrepi

Predlog zagotavlja, da obstaja ureditev, ki dejansko in učinkovito zagotavlja pravico do vložitve prošnje za zaščito, in sicer z zagotavljanjem, da je na voljo dovolj lokacij, kjer lahko prosilci uradno vložijo prošnjo za azil. Za zagotovitev dostopa do azilnega postopka Latvija, Litva in Poljska ustrezno obvestijo državljane tretjih držav ali osebe brez državljanstva v jeziku, ki ga ti razumejo ali za katerega se razumno domneva, da ga razumejo, o uporabljenih ukrepih, točkah, dostopnih za evidentiranje in vložitev prošnje za mednarodno zaščito, zlasti o lokaciji najbližje točke, kjer lahko vložijo prošnjo za mednarodno zaščito, možnosti izpodbijanja odločbe, sprejete v zvezi s prošnjo, ter trajanju ukrepov.

(2) Operativna podpora agencij EU

Učinki ukrepov Belorusije bi se lahko zlahka razširili, da bi širše vplivali na sosednje države članice in Evropsko unijo (ali bi bil lahko to celo njihov cilj), zato je treba predvideti sredstva za zagotavljanje podpore na ravni EU. Če Latvija, Litva in Poljska zaprosijo za podporo agencij EU, bi jim morale agencije prednostno ponuditi svojo operativno podporo. To bi zlasti veljalo za Evropski azilni podporni urad (EASO), ki lahko pomaga pri evidentiranju in obravnavi prošenj, preverjanju ranljivih migrantov ter podpori upravljanju, oblikovanju in vzpostavljanju ustreznih standardov sprejemnih objektov; ali za Frontex, ki lahko podpre dejavnosti nadzora meja, vključno z operacijami preverjanja in vračanja; ali za Europol, da zagotovi obveščevalne podatke.

(3) Druge določbe

Predlog vključuje tudi določbe o sodelovanju med Komisijo, državami članicami in agencijami EU, pa tudi o obveznosti držav članic, da še naprej sporočajo ustrezne statistične in druge podatke prek mreže EU za pripravljenost na migracije in krizno upravljanje, ter o obveznosti Komisije, da redno ocenjuje razmere. Vključuje tudi določbo o osebnem področju uporabe, ki zagotavlja, da so osebe, ki so prispele pred začetkom veljavnosti tega sklepa, vendar še vedno v okviru instrumentalizacije, in katerih prošnje za mednarodno zaščito še niso bile evidentirane ali za katere se postopek vračanja še ni začel, zajete in določbe tega sklepa veljajo tudi zanje. To bo tem državljanom tretjih držav zagotovilo pravno varnost in predvidljivost glede postopkovnih pravil, ki se uporabljajo. Nekaj uvodnih izjav se nanaša na spremenljivo geometrijo, tj. sodelovanje Irske in Danske pri tem sklepu. Zadevne države članice morajo prenehati uporabljati vse ukrepe, če izredne razmere ne obstajajo več.

• **Pravna podlaga**

Ta predlog vključuje začasne ukrepe v korist treh držav članic (Latvije, Litve in Poljske), ki se soočajo z izrednimi razmerami zaradi nenadnega prihoda državljanov tretjih držav kot posledice instrumentalizacije migrantov. Potrebni začasni podporni ukrepi lahko presegajo skupni evropski azilni sistem. Zato je ustrezna pravna podlaga, da Svet sprejme te začasne ukrepe, člen 78(3) PDEU, sprejme pa jih lahko po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

V skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije² je pojem „začasni ukrepi“ v smislu člena 78(3) PDEU dovolj širok, da se sprejmejo vsi začasni ukrepi, potrebni za učinkovit in hiter odziv na izredne razmere zaradi nenadnega prihoda državljanov tretjih držav, v tem primeru zaradi instrumentalizacije migrantov v politične namene. Ti ukrepi lahko načeloma tudi odstopajo od določb zakonodajnih aktov. Na splošno imata Komisija in Svet široko polje proste presoje pri izbiri ukrepov, ki jih sprejmeta, če se z njimi hitro in učinkovito odzoveta na posamezne izredne razmere. Ti ukrepi se lahko razvijajo in prilagajajo, dokler ostanejo začasni³.

Zato predlog v skladu s to sodno prakso vključuje posebne začasne ukrepe na področjih, ki jih urejajo direktiva o azilnih postopkih (glede evidentiranja, uradne vložitve in postopka na meji), direktiva o pogojih za sprejem ter direktiva o vračanju, skupaj s potrebnimi zaščitnimi ukrepi za spoštovanje temeljnih pravic, ter ukrepe agencij Evropske unije za operativno podporo v korist in na zahtevo zadevnih držav članic.

• **Subsidiarnost**

Naslov V PDEU o območju svobode, varnosti in pravice prenaša nekatere pristojnosti v zvezi s temi vprašanji na Evropsko unijo. Te pristojnosti je treba izvajati v skladu s členom 5 Pogodbe o Evropski uniji, tj. če in kolikor države članice ne morejo zadovoljivo doseči ciljev predlaganega ukrepa in se ti zaradi obsega ali učinkov predlaganega ukrepa lažje dosežejo na ravni Evropske unije.

Za razmere, ko sta ozemeljska celovitost in varnost držav članic ogroženi zaradi nenadnega prihoda državljanov tretjih držav, ker neka tretja država dejavno spodbuja prihod teh državljanov tretjih držav, bi bilo treba šteti, da vplivajo na EU kot celoto ter so zato potrebne rešitve na ravni EU in podpora EU. Vse države članice se morajo hitro odzvati in zbrati podporo za zadevno državo članico.

² Sodba z dne 6. septembra 2017, Slovaška in Madžarska/Svet, združeni zadevi C-643/15 in C-647/15, točki 77 in 78.

³ Združeni zadevi C-643/15 in C-647/15, točki 133 in 134.

Doseganje teh ciljev zahteva ukrepanje na ravni EU, saj so čezmejne narave. Jasno je, da ukrepi, ki jih sprejmejo posamezne države članice, niso zadovoljiv odgovor na potrebo po skupnem pristopu EU k reševanju skupne težave.

Takega skupnega pristopa države članice posamezno ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov tega predlaganega sklepa lažje dosežejo na ravni Unije. Unija se mora zato odzvati in lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5(3) Pogodbe o Evropski uniji.

- **Sorazmernost**

V skladu z načelom sorazmernosti iz člena 5(4) Pogodbe o Evropski uniji ta predlagani sklep določa natančne pogoje, pod katerimi se lahko uporabljajo posebna pravila za azilne postopke, ter področje uporabe in rok za uporabo takih pravil ter potrebne zaščitne ukrepe.

Vsi elementi predlaganih ukrepov za obravnavanje posebnosti instrumentalizacije migrantov so omejeni na to, kar je potrebno za zagotovitev, da lahko države članice urejeno in učinkovito obvladajo razmere ob hkratnem zagotavljanju enake obravnave v smislu pravic in jamstev za prosilce. Trajanje teh ukrepov je prav tako časovno omejeno na to, kar je nujno potrebno, da se zadevnim državam članicam omogoči razrešitev razmer, ki ogrožajo njihovo varnost ali ozemeljsko celovitost.

Predlog določa zaščitne ukrepe za uporabo odstopanj. Ti ukrepi se predlagajo skupaj z drugimi ukrepi in v času, ko ukrepi zunanje politike začenjajo prinašati rezultate, da bi zadevnim državam članicam pomagali pri obvladovanju razmer, zlasti glede na znatno število državljanov tretjih držav, ki še vedno prihajajo v te tri države članice iz Belorusije, in glede na znatno število migrantov, ki so že obtičali na meji EU z Belorusijo. Komisija predlaga te ukrepe kot nujne, izredne in izjemne ter časovno omejene.

Posebni ukrepi v zvezi z vidiki, ki jih urejata direktiva o azilnih postopkih in direktiva o vračanju, so sorazmerni, hkrati pa je uvedenih več zaščitnih ukrepov, ki vzpostavljajo ravnovesje med nujnimi potrebami zadevnih držav članic za obvladovanje instrumentalizacije in potrebno zaščito državljanov tretjih držav, ki so žrtve instrumentalizacije.

- **Izbira instrumenta**

V skladu s členom 78(3) PDEU, ki je pravna podlaga za ta predlog, je potreben sklep Sveta po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

- **Temeljne pravice**

Ta predlog spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava zlasti Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, ter obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnega prava.

Okvir iz tega sklepa se izvaja ob polnem spoštovanju temeljnih pravic, kot so zapisane v Listini, vključno s pravico do človekovega dostojanstva (člen 1), prepovedjo mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (člen 4), pravico do svobode in varnosti (člen 6), pravico do azila (člen 18), prepovedjo kolektivnega izгона in varstvom pred vračanjem (člen 19(1) in (2)), pravico do nediskriminacije (člen 21), načelom enakosti žensk in moških (člen 23), pravicami otroka (člen 24) ter pravico do učinkovitega pravnega sredstva (člen 47). Ta predlog v celoti upošteva posebne potrebe ranljivih oseb. Pristojni organi morajo v prvi vrsti upoštevati zaščitne ukrepe za otroke in ranljive osebe iz Direktive 2013/33/EU o pogojih za sprejem.

Pravica do svobode in svoboda gibanja sta zaščiteni, saj če se v okviru azilnega postopka na meji ali na področju vračanja uporabi pridržanje, je mogoče taka pravila uporabiti le v strogo

reguliranem okviru in za omejeno obdobje. V skladu s členom 26(1) direktive o azilnih postopkih države članice osebe ne pridržijo zgolj zaradi tega, ker je prosilec. Ista določba se glede razlogov in pogojev za pridržanje sklicuje na člen 8 direktive o pogojih za sprejem. V skladu s členom 8(3)(c) direktive o pogojih za sprejem se prosilca sme pridržati, da se v okviru postopka odloči o njegovi pravici do vstopa na ozemlje. Člen 8(2) tudi določa, da lahko države članice prosilca pridržijo le, če ni mogoče učinkovito uporabiti drugega manj prisilnega ukrepa – kot so omejitve svobode gibanja iz člena 7 direktive.

Pri uporabi odstopanj od direktive o vračanju se spoštuje tudi načelo nevračanja iz člena 33 Konvencije o beguncih iz leta 1951 in člena 19 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Predlog izrecno opozarja na dolžnost držav članic, da pri izpolnjevanju svoje obveznosti nadzora meja vedno upoštevajo to načelo. Spoštovanje načela nevračanja vključuje oceno, ali ni tveganja preganjanja, mučenja ali nečloveškega ali ponižujočega ravnanja niti tveganja verižnega vračanja.

Glede uporabe azilnega postopka na meji in odstopanja od direktive o vračanju se osnovna načela in jamstva iz direktive o azilnih postopkih, direktive o pogojih za sprejem in direktive o vračanju še vedno uporabljajo za prosilce v postopku na meji. Poleg tega predlog vključuje obvezno dajanje prednosti utemeljenim prošnjam ter prošnjam družin in otrok. V korist teh prosilcev je, da se o njihovih prošnjah za azil odloči čim prej. Predlog zagotavlja pravico do učinkovitega pravnega sredstva, tj. da sodišča odločijo, ali lahko prosilec ostane na ozemlju države članice, dokler ni odločeno o pritožbi, in da so vzpostavljena ustrezna jamstva, ki prosilcu omogočajo, da na sodiščih vložijo tak predlog.

3. POSVETOVANJE Z DELEŽNIKI

• Oblikovanje politik na podlagi dokazov

Predlog je bil zaradi nujnosti pripravljen zelo hitro. Opira se lahko na delo, opravljeno pri pripravi predloga o krizah in višji sili v okviru novega pakta o migracijah in azilu, ter na informacije, ki so jih predložili deležniki med postopkom posvetovanja od začetka hibridne grožnje poleti 2021.

• Posvetovanja z deležniki ter zbiranje in uporaba strokovnih mnenj

Komisija se je od pojava hibridne grožnje poleti 2021 posvetovala z vsemi ustreznimi deležniki o načinih spopadanja z nastalimi razmerami. Države članice, ki jih ta instrumentalizacija prizadeva, zlasti Litva, so predlagale konkretne zakonodajne pobude, ki bi po njihovem mnenju ustrezno razrešile te razmere. Ta predlog upošteva več njihovih predlogov. Komisija se je sestala ali izmenjala dopise z mednarodnimi in nevladnimi organizacijami, ki ocenjujejo razmere in so predlagale ustrezen odziv. Komisija je večkrat obiskala Poljsko in Litvo, in sicer na politični in tehnični ravni. Med temi obiski je Komisija poleg srečanj z nacionalnimi organi zbrala informacije od nacionalnih podružnic UNHCR in Mednarodne organizacije za migracije ter nacionalnih nevladnih organizacij za človekove pravice, ki podpirajo migrante v obmejnih regijah.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Zaradi narave tega predloga v zvezi z instrumentalizacijo migrantov ni mogoče vnaprej oceniti morebitnega vpliva na proračun. Vključen bo v proračun obstoječih instrumentov financiranja EU v obdobjih 2014–2020 in 2021–2027 na področju migracij, azila in upravljanja meja. Če bi se razmere še poslabšale, bi bilo mogoče po potrebi izjemoma uporabiti mehanizme prilagodljivosti iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027.

Evropska komisija in države članice redno razpravljajo o finančnih potrebah, ki izhajajo iz razmer na zunanjih mejah z Belorusijo. Posledično je Evropska komisija Litvi to jesen zagotovila nujno pomoč, Litva, Latvija in Poljska pa so sprejele ukrepe za prerazporeditev (neporabljenih) sredstev iz svojih nacionalnih programov za te instrumente financiranja za obdobje 2014–2020. Ob tem bo poleg 360 milijonov EUR, predvidenih za te države članice za to finančno obdobje v okviru instrumenta za upravljanje meja in vizume, za leti 2021 in 2022 na voljo dodatno povečanje v višini približno 200 milijonov EUR iz obstoječih virov, zlasti iz sredstev tematskega instrumenta v okviru instrumenta za upravljanje meja in vizume. Stalen reden dialog bo omogočil optimalno uporabo razpoložljivih sredstev v okviru teh instrumentov.

Iz zgoraj navedenega razloga ni mogoče vnaprej oceniti morebitnega proračunskega vpliva na zadevne decentralizirane agencije. Te imajo nekaj možnosti za prilagoditev svojih obstoječih proračunov, vendar glede na prihodnji razvoj dogodkov in dejstvo, da so sredstva agencij omejena, ni izključeno, da ne bo morda potrebna prerazporeditev virov.

Finančne potrebe v tem predlogu so združljive z veljavnim večletnim finančnim okvirom in lahko vključujejo uporabo posebnih instrumentov.

S postopkovnega vidika azila ta predlog Uniji ne nalaga dodatnega finančnega ali upravnega bremena. Zato v zvezi s tem ne vpliva na proračun Unije.

Predlog

SKLEP SVETA**o začasnih nujnih ukrepih v korist Latvije, Litve in Poljske**

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 78(3) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta⁴,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) V skladu s členom 78(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) lahko Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom v primeru izrednih razmer v eni ali več državah članicah zaradi nenadnega prihoda državljanov tretjih držav sprejme začasne ukrepe v korist zadevnih držav članic.
- (2) Od poletja 2021 so Unija kot celota ter zlasti Latvija, Litva in Poljska izpostavljene hibridni grožnji v obliki instrumentalizacije ljudi. Zato se je število nezakonitih prehodov meje iz Belorusije povečalo kot še nikoli doslej. Čeprav v zadnjih letih skoraj ni bilo poskusov nedovoljenega prečkanja zunanjih meja iz Belorusije v EU, je to zdaj vsakdanji pojav. Sprožil in organiziral ga je Lukašenkov režim, ki zvablja migrante na mejo s sodelovanjem tihotapcev migrantov in kriminalnih mrež.
- (3) Ta instrumentalizacija je povzročila težke razmere za te migrante na zunanjih mejah Evropske unije z Belorusijo. Ukrepi Belorusije so povzročili humanitarno krizo, v okviru katere je bilo že potrjenih več smrtnih žrtev. Za reševanje te krize je v prvi vrsti odgovorna Belorusija. Zavezuje jo Ženevska konvencija, tudi načelo nevračanja. Zato mora Belorusija zagotoviti ustrezno zaščito migrantov na svojem ozemlju in v ta namen sodelovati z Uradom visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR) in Mednarodno organizacijo za migracije (IOM). Čeprav je omejen dostop oviral nalogo ocenjevanja potreb na beloruski strani meje, Komisija tesno sodeluje z Organizacijo združenih narodov in njenimi specializiranimi agencijami ter ustreznimi organizacijami za človekove pravice in humanitarnimi partnerskimi organizacijami, da bi preprečila nadaljnji razvoj humanitarne krize, tudi zaradi slabšanja vremenskih razmer. Z nedavnimi sklepi je bilo mobiliziranih 700 000 EUR humanitarnih sredstev za podporo partnerjem pri zagotavljanju pomoči ranljivim ljudem, ki so obtičali na meji in znotraj Belorusije.
- (4) Zaradi te instrumentalizacije je v letu 2021 do 21. novembra na ozemlja Latvije, Litve in Poljske iz Belorusije nedovoljeno vstopilo 7 831 državljanov tretjih držav, medtem ko jih je bilo v celotnem letu 2020 257. V Litvi je bilo vloženi 2 676 prošnji za azil, v Latviji 579 in na Poljskem 6 730. Poleg tega so vse tri države članice preprečile 42 741 poskusov prečkanja meje. Natančno oceno bi bilo težko podati, vendar je

⁴ UL C [...], [...], str. [...].

mogoče, da je v Belorusiji trenutno obtičalo do 10 000 migrantov, vsak dan pa jih prispe še več.

- (5) Unija je na najvišji ravni ostro obsodila to instrumentalizacijo ranljivih migrantov in beguncev. Evropski svet je to grožnjo obravnaval na zasedanjih junija in oktobra 2021⁵. Predsednica Ursula von der Leyen je v govoru o stanju v Uniji ukrepe Belorusije opredelila kot hibridni napad, namenjen destabilizaciji Evrope⁶. Ti ukrepi kažejo odločen poskus ustvarjanja stalne in dolgotrajne krize v okviru širših usklajenih prizadevanj za destabilizacijo Evropske unije ter spodkopanje družbe in ključnih institucij. Pomenijo resnično grožnjo in neposredno ogrožajo varnost Unije.
- (6) Ta predlog sledi pozivu Evropskega sveta Komisiji iz njegovih sklepov z dne 22. oktobra, naj predlaga vse potrebne spremembe pravnega okvira Unije in konkretne ukrepe za zagotovitev takojšnjega in ustreznega odziva na hibridno grožnjo v skladu s pravom Unije in mednarodnimi obveznostmi. Prav tako je predlog odgovor na zahtevo prizadetih držav članic, da se lahko zanesejo na začasne ukrepe za učinkovito obvladovanje izrednih migracijskih razmer na zunanjih mejah Unije. Cilj teh ukrepov bi bila nadaljnja podpora Latviji, Litvi in Poljski pri nadzorovanem in hitrem obvladovanju trenutnih razmer, pri čemer bi se v celoti spoštovale temeljne pravice in mednarodne obveznosti.
- (7) V odziv na trenutne izredne razmere so Litva, Latvija in Poljska razglasile izredne razmere ter okrepile varovanje meja in druge ukrepe za nadzor meje, da bi zaščitile celovitost in varnost Unije. V okviru teh ukrepov so bile te države članice prisiljene omejiti število odprtih mejnih prehodov in napotiti znatno število mejnih policistov vzdolž kopenske meje z Belorusijo. Poleg tega morajo obravnavati državljane tretjih držav, ki prihajajo na njihove meje, od katerih mnogi prosijo ali nameravajo zaprositi za mednarodno zaščito v Evropski uniji, in tiste, ki so že prisotni na njihovem ozemlju.
- (8) Unija je pokazala odločno podporo tem državam članicam, ki so tarča beloruskega režima in ki upravljajo zunanje meje v imenu EU.
- (9) Komisija je odobrila nujno finančno pomoč za Litvo. Poleg 360 milijonov EUR, predvidenih za te države članice v okviru instrumenta za upravljanje meja in vizume za to finančno obdobje, je dala na voljo še dodatna sredstva v višini približno 200 milijonov EUR za leti 2021 in 2022. Poleg tega je Litva aktivirala mehanizem EU na področju civilne zaščite in Komisija usklajuje pomoč iz 19 držav članic. Litva je prek mehanizma prejela šotore, postelje, ogrevalne sisteme in druge elemente, ki so ključni za pokritje potreb migrantov na ozemlju Litve. Ta možnost ostaja odprta tudi za Latvijo in Poljsko.
- (10) Poleg tega Evropska agencija za mejno in obalno stražo (Frontex), Evropski azilni podporni urad (EASO) in Europol zagotavljajo operativno podporo državam članicam, ki so zaprosile za pomoč pri obvladovanju trenutnih kriznih razmer. Agencije so zlasti napotile strokovnjake za obravnavo prošenj za azil, izvajanje nadzora meje in obveščevalnih ukrepov ter si prizadevajo za krepitev zmogljivosti vračanja in izvajanje operacij vračanja. Ta operativna podpora je že omogočila znatno število operacij vračanja. Zdaj lahko agencije nadalje okrepijo operativno podporo, zato je pomembno, da zadevne tri države članice to podporo v celoti izkoristijo.

⁵ Sklepi Evropskega sveta z dne 24. in 25. junija 2021 ter 20. in 21. oktobra 2021.

⁶ Govor o stanju v Uniji 2021, 15. september 2021.

- (11) To finančno in operativno podporo podpirajo ukrepi na področju zunanje politike, namenjeni odzivu na instrumentalizacijo in omejevanju prihodov. Unija je poleg celovitega svežnja gospodarskih in finančnih sankcij ter prepovedi preleta zračnega prostora Unije in dostopa beloruskih prevoznikov do letališč Unije kot odziv na potvorjene volitve in preusmeritev Ryanairovega leta sprejela dodatne ukrepe kot poseben odziv na instrumentalizacijo migrantov, ki jo izvaja Belorusija. Svet je 9. novembra 2021 sprejel predlog Komisije o delnem začasem prenehanju izvajanja Sporazuma med EU in Belorusijo o poenostavitvi izdajanja vizumov. Svet je 15. novembra 2021 spremenil režim sankcij EU v zvezi z Belorusijo in Unija lahko zdaj sprejme ukrepe proti posameznikom in subjektom, ki organizirajo dejavnosti, s katerimi omogočajo nezakonito prehajanje meja EU, ali k njim prispevajo. Komisija je 23. novembra predložila predlog za preprečevanje in omejevanje dejavnosti prevoznikov, ki se ukvarjajo s tihotapljenjem ljudi v Unijo ali trgovino z ljudmi oziroma to omogočajo.
- (12) Komisija, visoki predstavnik, ki mu pomaga Evropska služba za zunanje delovanje, in države članice so si intenzivno prizadevali za diplomatsko sodelovanje z glavnimi državami izvora in tranzita, da bi preprečili nadaljnje prihode državljanov teh držav prek Belorusije. Ta prizadevanja so vključevala ozaveščanje in okrepljene obiske ključnih partnerskih držav izvora in tranzita, da bi se zoperstavili beloruskim dezinformacijam, omejili odhode in pridobili podporo partnerskih držav za ponovni sprejem njihovih državljanov, ki so trenutno obtičali v Belorusiji. Ozaveščanje je vključevalo tudi neposredne stike z letalskimi prevozniki in organi civilnega letalstva, da bi preučili načine za omejitev nedobrovernih potovanj v Belorusijo.
- (13) Ta diplomatska, humanitarna, operativna in finančna prizadevanja Unije ali njenih držav članic so privedla do hitrih rezultatov. Tranzitne poti, ki jih izkoriščajo tihotapci, da pripeljejo migrante na belorusko mejo, se postopoma zapirajo. Vendar pa ukrepi Belorusije še vedno pomenijo resnično in neposredno grožnjo za varnost Unije in zadevnih držav članic ter za njihovo ozemeljsko celovitost. Razmere ostajajo zelo nestabilne, saj Belorusija še naprej izkorišča migrante, ki še vedno prihajajo na zunanjo mejo Unije, kar pomeni hibridni napad na EU.
- (14) Zato so razmere na terenu za Latvijo, Litvo in Poljsko še vedno težavne, saj je na tisoče migrantov obtičalo na njihovem ozemlju in na meji med EU in Belorusijo, državljani tretjih držav pa še naprej prihajajo. Glede na trenutne nestabilne in težke razmere v zadevnih treh državah članicah je zato treba sprejetičasne ukrepe v korist teh držav članic.
- (15) Ukrepi bi morali zadevnim državam članicam zagotoviti potrebna pravna orodja za hiter in učinkovit odziv na izredne razmere zaradi nenadnega prihoda državljanov tretjih držav, s katerimi se soočajo Latvija, Litva in Poljska. Tičasni ukrepi lahko vključujejo vse ukrepe, potrebne za učinkovit in hiter odziv na trenutni napad. Načeloma lahko tudi odstopajo od določb zakonodajnih aktov.
- (16) Ukrepi, sprejeti s tem sklepom, sočasni, izredni in izjemni ter jih je treba sprejeti, da se omogoči urejeno in dostojno upravljanje prihodov ob polnem spoštovanju temeljnih pravic ter da se zaščiti ozemeljska celovitost in nacionalna varnost zadevnih držav članic.
- (17) Na podlagi ocene trenutnih izrednih razmer je za podporo zadevnim državam članicam najprimernejša vzpostavitev nujnega postopka upravljanja migracij in azila na zunanjih mejah, ki odstopa od nekaterih določb Direktive 2013/32/EU o azilnih postopkih, Direktive 2013/33/EU o pogojih za sprejem in Direktive 2008/115/ES o

vračanju. Nujni postopek upravljanja migracij in azila ter ukrepi za operativno podporo, predvideni v tem sklepu, bi morali zadevnim državam članicam pomagati pri nadzorovanem in učinkovitem obvladovanju razmer ob zagotavljanju polnega spoštovanja temeljnih pravic in mednarodnih obveznosti, kot je poudarjeno v pozivu Evropskega sveta Komisiji. Ukrepi iz tega sklepa zlasti spoštujejo pravico do azila, saj zagotavljajo dejanski in učinkovit dostop do postopka in načelo nevračanja.

- (18) Nujni postopek upravljanja migracij in azila na zunanjih mejah, določen v tem sklepu, spoštuje Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti člene 1, 4, 7, 24, 18 ter 19(1) in (2) Listine, ter se mora uporabljati v celoti v skladu z njimi. Da bi upoštevali zlasti največjo korist otroka, potrebo po spoštovanju družinskega življenja in varovanje zdravja zadevnih oseb, bi bilo treba v tem sklepu določiti posebna pravila in zaščitne ukrepe, ki se uporabljajo za mladoletnike in njihove družinske člane ter prosilce, katerih zdravstveno stanje zahteva posebno in ustrezno podporo. Jamstva iz Direktive 2013/32/EU (direktiva o azilnih postopkih) in Direktive 2013/33/EU (direktiva o pogojih za sprejem) v zvezi s prosilci s posebnimi potrebami ali ranljivostjo bi se morala še naprej uporabljati za osebe v nujnem postopku upravljanja migracij in azila. Direktiva 2013/33/EU, vključno s pravili in zaščitnimi ukrepi v zvezi s pridržanjem prosilcev za mednarodno zaščito, bi se morala še naprej uporabljati od trenutka, ko je podana prošnja za mednarodno zaščito. Možnost odstopanja od nekaterih določb navedene direktive ne bi smela posegati v obveznost držav članic, da vedno zagotavljajo spoštovanje človekovega dostojanstva in pokrijejo zlasti osnovne potrebe državljanov tretjih držav v nujnem postopku upravljanja migracij in azila.
- (19) Nujni postopek upravljanja migracij in azila na zunanjih mejah, prilagojen posebnim potrebam zadevnih držav članic, je treba vzpostaviti, ker sedanje določbe direktive o azilnih postopkih ne zagotavljajo ustreznih orodij za učinkovito odzivanje na trenutne izredne razmere, za katere je značilna instrumentalizacija migrantov, ki jo izvaja Belorusija. Nekatero določbo Direktive 2013/32/EU o azilnih postopkih se sicer lahko uporabljajo za urejeno reševanje trenutnih razmer, vendar niso posebej zasnovane za primere, ko sta zaradi instrumentalizacije migrantov ogroženi celovitost in varnost Unije. Zato so za odziv na te posebne izredne razmere potrebne posebne postopkovne določbe, natančneje določitev nujnega postopka upravljanja migracij in azila. Za vidike, ki jih ta sklep posebej ne ureja, bi se morala uporabljati vsa druga pravila in jamstva iz direktive o azilnih postopkih.
- (20) Za pomoč zadevnim državam članicam pri urejenem upravljanju tokov v okviru nujnega postopka upravljanja migracij in azila se lahko Latvija, Litva in Poljska v zvezi z državljanji tretjih držav ali osebami brez državljanstva, ki so bile prijete ali odkrite v bližini meje z Belorusijo po nezakonitem vstopu ali po tem, ko so se javile na mejnih prehodih, odločijo, da bodo prošnje za mednarodno zaščito evidentirale samo na posebnih točkah za evidentiranje, določenih v ta namen, ki se nahajajo v bližini meje in ki lahko vključujejo določene mejne prehode, ter zagotovijo dejansko možnost vložitve prošnje za mednarodno zaščito samo na posebnih točkah, ki so določene za te namene in bi morale biti zlahka dostopne. Kljub temu je treba v skladu s členom 18 Listine Unije o temeljnih pravicah zagotoviti učinkovit in dejanski dostop do postopka mednarodne zaščite. Zato bi morale Latvija, Litva in Poljska zagotoviti, da se v ta namen določi in odpre dovolj točk za evidentiranje, ki lahko vključujejo mejne prehode. Prosilce je treba ustrezno obvestiti o lokacijah, kjer bo njihova prošnja evidentirana in jo lahko vložijo.
- (21) Da bi zadevnim državam članicam zagotovili potrebno prožnost in se izognili temu, da bi tarča Belorusije postale posebne kategorije državljanov tretjih držav, bi morale biti

v okviru nujnega postopka upravljanja migracij in azila iz tega sklepa zadevnim državam članicam omogočeno, da v okviru postopka na meji iz člena 43 direktive o azilnih postopkih odločijo o dopustnosti in utemeljenosti vseh prošelj za mednarodno zaščito državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, ki so bile prijete ali odkrite v bližini meje z Belorusijo po nezakonitem vstopu ali so se javili na mejnih prehodih. Spoštovati je treba jamstva iz poglavja II direktive o azilnih postopkih.

- (22) V nujnem postopku upravljanja migracij in azila bi morali pristojni organi upoštevati predvsem koristi otroka in zaščitne ukrepe za prosilce z zdravstvenimi težavami. Zato bi morale Latvija, Litva in Poljska v okviru nujnega postopka upravljanja migracij in azila prednostno obravnavati utemeljene prošnje teh oseb ali prošnje, ki jih vložijo mladoletniki oziroma njihovi družinski člani. Poleg tega, kadar zdravstveno stanje prosilca ne dovoljuje obravnave prošnje na meji ali tranzitnih območjih, Latvija, Litva in Poljska ne bi smele uporabiti postopka na meji. To bi moralo veljati tudi, če se zdravstvene težave pokažejo med obravnavo prošnje. Če se med obravnavo prošnje izkaže, da prosilec potrebuje posebna procesna jamstva in v okviru azilnega postopka na meji ni mogoče zagotoviti ustrezne podpore v skladu s členom 24(3) direktive o azilnih postopkih, bi morala zadevna država članica prosilca napotiti na običajni postopek na svojem ozemlju.
- (23) V skladu s členom 26(1) direktive o azilnih postopkih države članice osebe ne bi smele pridržati zgolj zaradi tega, ker je prosilec. V primeru pridržanja bi se morali uporabiti razlogi in pogoji pridržanja iz člena 8 direktive o pogojih za sprejem. V skladu s členom 8(3)(c) direktive o pogojih za sprejem se prosilca sme pridržati, da se v okviru postopka odloči o njegovi pravici do vstopa na ozemlje. Člen 8(2) tudi določa, da lahko države članice prosilca pridržijo le, če ni mogoče učinkovito uporabiti drugega manj prisilnega ukrepa – kot so omejitve svobode gibanja iz člena 7 direktive. Zaščitni ukrepi za pridržanje, določeni v direktivi o pogojih za sprejem, se uporabljajo zlasti za posebne skupine, kot so mladoletniki in njihove družine. Alternative pridržanju, kot so omejitve svobode gibanja, so lahko v trenutnih okoliščinah enako učinkovite kot pridržanje, zato bi morali organi pomisliti tudi nanje, zlasti za mladoletnike.
- (24) Nujni postopek upravljanja migracij in azila iz tega sklepa državam članicam omogoča, da podaljšajo rok za evidentiranje prošelj za mednarodno zaščito na največ štiri tedne in najdaljši rok za uporabo postopka na meji na šestnajst tednov, v katerih bi bilo treba sprejeti odločitev o prošnji, vključno z odločitvijo o morebitni pritožbi zoper negativno odločbo. Namen teh postopkovnih rokov, ki so daljši od rokov iz direktive o azilnih postopkih, je pomagati zadevnim državam članicam pri obvladovanju nenadnega prihoda migrantov v primeru instrumentalizacije migrantov. Zaradi trenutnih razmer morajo zadevne države članice preusmeriti sredstva, da bi zaščitile svojo ozemeljsko celovitost, hkrati pa obravnavati državljane tretjih držav, ki prihajajo na njihove meje ali so že prisotni na njihovem ozemlju. Zato bodo zadevne države članice morda potrebovale čas, da reorganizirajo svoja sredstva in povečajo svoje zmogljivosti, tudi s podporo agencij EU. Poleg tega bo število prosilcev v postopku na meji večje kot v običajnih okoliščinah, zato bo zadevna država članica morda potrebovala več časa, da bo lahko sprejela odločitve, ne da bi dovolila vstop na svoje ozemlje. Vendar bi Latvija, Litva in Poljska morale prednostno evidentirati prošnje mladoletnih otrok in njihovih družinskih članov.
- (25) Vsem nasilnim dejanjem na meji se je treba izogniti na vsak način, ne le zaradi zaščite ozemeljske celovitosti in varnosti zadevne države članice, temveč tudi zaradi zagotavljanja varnosti in zaščite državljanov tretjih držav, tudi družin in otrok, ki

mirno čakajo na možnost, da zaprosijo za azil v Uniji. Kadar se zadevne države članice na svojih zunanjih mejah soočajo z nasilnimi dejanji, tudi v okviru poskusov množičnega vstopa državljanov tretjih držav z uporabo nesorazmernih nasilnih sredstev, bi morale imeti zadevne države članice možnost, da v skladu s svojim nacionalnim pravom sprejmejo potrebne ukrepe za ohranitev varnosti, javnega reda in miru ter zagotovijo učinkovito uporabo tega sklepa.

- (26) Člen 18(9) Direktive 2013/33/EU državam članicam dovoljuje, da v ustrezno utemeljenih primerih pod določenimi pogoji začasno določijo modalitete materialnih pogojev za sprejem, ki so drugačni od tistih, ki jih določa Direktiva. Trenutne izredne razmere so izjemne okoliščine, ki upravičujejo drugačne materialne pogoje za sprejem, saj je prišlo do nenadnega in nepredvidljivega prihoda državljanov tretjih držav, ki jih je treba obravnavati in zanje poskrbeti na meji. Zato bi morala imeti zadevna država članica v trenutnih izrednih razmerah možnost odstopanja od standardov iz direktive o pogojih za sprejem ter državljanom tretjih držav in osebam brez državljanstva zagotoviti začasno zatočišče, ki bi ga bilo treba prilagoditi sezonskim vremenskim razmeram, in pokriti njihove osnovne potrebe, zlasti z zagotavljanjem hrane, vode, oblačil, ustrezne zdravstvene oskrbe in pomoči ranljivim osebam ob polnem spoštovanju pravice do človekovega dostojanstva.
- (27) Da bi se Latvija, Litva in Poljska bolje spopadale z izrednimi razmerami, za katere so značilni trenutni prihodi migrantov brez urejenega statusa iz tretjih držav, ter da bi dopolnili ukrepe na meji in azilni postopek na zunanji meji ter zagotovili popolno skladnost z njimi, bi bilo treba zadevnim državam članicam dovoliti, da začasno odstopajo od uporabe Direktive 2008/115/ES (direktiva o vračanju) v zvezi z državljani tretjih držav in osebami brez državljanstva, katerih prošnja za mednarodno zaščito je bila zavrnjena v okviru azilnega postopka, kakor je določen v tem sklepu. Kadar se naknadna prošnja vloži zgolj zato, da se vrnitev odloži ali oteži, lahko države članice to prošnjo štejejo za nedopustno v skladu s členom 33(2)(d) direktive o azilnih postopkih. Ta sklep ne posega v možnost Latvije, Litve in Poljske, da odstopajo od uporabe Direktive 2008/115/ES na podlagi člena 2(2)(a) navedene direktive v zvezi z nezakonito prebivajočimi državljani tretjih držav, ki so bili prijeti zaradi nezakonitega prehoda kopenske, morske ali zračne zunanje meje države članice in po tem niso pridobili dovoljenja ali pravice do prebivanja v tej državi članici.
- (28) Latvija, Litva in Poljska morajo pri uporabi odstopanja od uporabe direktive o vračanju zagotoviti polno spoštovanje načela nevračanja ter ustrezno upoštevati največjo korist otroka, družinsko življenje in zdravstveno stanje zadevnega državljan tretje države, kot je sicer določeno za odstopanja v direktivi o vračanju. Zagotoviti morajo tudi, da obravnava in raven zaščite v zvezi z omejitvami uporabe prisilnih ukrepov, odlogom odstranitve, nujno zdravstveno oskrbo ter potrebami ranljivih oseb in pogoji pridržanja nista manj ugodni od tistih, ki sta določeni v direktivi o vračanju.
- (29) Latvija, Litva in Poljska bi morale državljane tretjih držav obvestiti o ukrepih, ki se uporabljajo v skladu s tem sklepom. Latvija, Litva in Poljska bi morale državljane tretjih držav ali osebe brez državljanstva v jeziku, ki ga razumejo ali za katerega se razumno domneva, da ga razumejo, obvestiti o uporabljenih ukrepih, točkah, dostopnih za evidentiranje in vložitev prošnje za mednarodno zaščito, zlasti o lokaciji najbližjih točk, kjer je mogoče vložiti prošnjo, možnosti pritožbe zoper odločbo o prošnji ter trajanju ukrepov.
- (30) V podporo zadevni državi članici pri zagotavljanju potrebne pomoči državljanom tretjih držav, ki spadajo na področje uporabe tega sklepa, vključno s spodbujanjem

prostovoljnega vračanja ali izvajanjem humanitarnih nalog, bi morale imeti agencije ZN in druge ustrezne partnerske organizacije, zlasti Mednarodna organizacija za migracije in Mednarodna federacija Rdečega križa in Rdečega polmeseca, učinkovit dostop do meje pod pogoji, določenimi v direktivi o pogojih za sprejem in direktivi o azilnih postopkih. V skladu s členom 29 direktive o azilnih postopkih bi bilo treba Uradu visokega komisarja Združenih narodov za begunce omogočiti dostop do prosilcev, tudi tistih na meji. V ta namen bi morale Latvija, Litva in Poljska tesno sodelovati z agencijami ZN in ustreznimi partnerskimi organizacijami.

- (31) Latvija, Litva in Poljska bi morale vse ukrepe iz tega sklepa uporabljati le toliko časa, kolikor je nujno potrebno za obvladovanje izrednih razmer, v nobenem primeru pa ne dlje kot šest mesecev. Če bi razmere, ki so privedle do uporabe teh posebnih ukrepov, prenehale obstajati pred iztekom tega šestmesečnega obdobja, bi morale zadevne države članice te ukrepe nemudoma prenehati uporabljati. Komisija bi morala v sodelovanju z zadevnimi državami članicami in ustreznimi agencijami EU stalno spremljati in pregledovati razmere ter po potrebi Svetu in zadevnim državam članicam predlagati prenehanje uporabe ukrepov iz tega sklepa ali njihovo morebitno podaljšanje s predlogom v skladu s členom 78(3) PDEU.
- (32) Na podlagi zahteve Latvije, Litve in Poljske za podporo bi morale agencije Evropske unije oceniti njihove potrebe v sodelovanju z njimi. Za pomoč tem trem državam članicam, ki se soočajo s posebnimi izzivi, ki izhajajo iz instrumentalizacije migrantov s strani Belorusije, bi morali evropska mejna in obalna straža (Frontex), Evropski azilni podporni urad (EASO) in Europol ter države članice Latviji, Litvi in Poljski zagotoviti ustrezno podporo, tako da bi dali prednost potrebnim sredstvom zanje, hkrati pa še naprej izpolnjevali potrebe drugih držav članic, ki se soočajo z migracijskim pritiskom.
- (33) Da bi pomagala tem trem državam članicam, ki se soočajo s posebnimi izzivi zaradi instrumentalizacije migrantov, bi morala evropska mejna in obalna straža (Frontex) na zahtevo teh treh držav članic prednostno zagotoviti podporo njim. V tem okviru bi moral izvršni direktor agencije Frontex na zahtevo ene od teh držav članic začeti hitro posredovanje na mejah ali posredovanje za vračanje za omejeno obdobje na ozemlju zadevne države članice gostiteljice in uporabiti potrebna sredstva. Poleg tega bi morala agencija Frontex na zahtevo prednostno zagotoviti vse druge vrste pomoči, kot so storitve sistema EUROSUR za združevanje podatkov ali produkti analize tveganja ter potrebna oprema za izboljšanje varovanja meja. Poleg tega bi morala Evropska agencija za mejno in obalno stražo zaradi instrumentalizacije migrantov izvesti namensko oceno ranljivosti, tudi za oceno morebitnih nadaljnjih potreb po podpori.
- (34) Za podporo tem državam članicam, ki se soočajo s posebnimi izzivi, ki izhajajo iz instrumentalizacije migrantov, pri izvajanju odstopanj iz tega sklepa, bi moral Evropski azilni podporni urad (EASO) na zahtevo prednostno zagotoviti podporo zadevnim državam članicam, tako da bi Latviji, Litvi in Poljski dal na voljo potrebna sredstva, zlasti z napotitvijo podpornih skupin za azil, ki bodo med drugim pomagale pri evidentiranju in obravnavi prošelj, ugotavljanju in ocenjevanju ranljivosti, zagotavljanju ustreznih pogojev za sprejem ter potrebnih prevajalskih storitev, strokovnega znanja in usposabljanja.
- (35) Da bi pomagal tem trem državam članicam, ki se soočajo s posebnimi izzivi zaradi instrumentalizacije migrantov, bi jih moral Europol na njihovo zahtevo podpreti z napotitvijo strokovnjakov, prednostno obravnavo njihovih zahtev, zagotavljanjem prilagojenih analitičnih produktov, kot so ocene ogroženosti, strateške in operativne

analize ter poročila o stanju, ter še naprej podpirati države članice v boju proti tihotapljenju migrantov in z njim povezanimi kaznivimi dejanji.

- (36) Agencije Evropske unije bi morale po potrebi objaviti razpise za strokovnjake, s katerimi bi se odzvale na zahtevo Latvije, Litve ali Poljske za podporo. V tem primeru bi bilo treba države članice spodbujati, da čim prej dajo na voljo potrebne strokovnjake z ustreznimi profili. V okviru hitrega posredovanja na mejah ali posredovanja za vračanje, ki ju organizira Evropska agencija za mejno in obalno stražo, bi bilo treba države članice spodbujati, naj zagotovijo svoje prispevke za napotitev skupin iz stalne enote, vključno z rezervnimi uslužbenci za hitri odziv, ali vso potrebno opremo, tudi v okviru nabora opreme za hitri odziv. Države članice bi bilo treba spodbujati, da Latvijo, Litvo in Poljsko podprejo pri vseh ukrepih vračanja in pri njihovem ozaveščanju tretjih držav.
- (37) Ker ciljev tega sklepa ne morejo zadovoljivo doseči države članice, temveč se zaradi obsega ali učinkov predlaganega ukrepa lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji (PEU). V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta sklep ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.
- (38) Ta sklep spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava Listina Evropske unije o temeljnih pravicah.
- (39) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 21 o stališču Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen PEU in PDEU, in brez poseganja v člen 4 navedenega protokola Irska ne sodeluje pri sprejetju tega sklepa, ki zato zanjo ni zavezujoč in se v njej ne uporablja.
- (40) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 22 o stališču Danske, ki je priložen PEU in PDEU, Danska ne sodeluje pri sprejetju tega sklepa, ki zato zanjo ni zavezujoč in se v njej ne uporablja.
- (41) Glede na nujnost razmer bi moral ta sklep začeti veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.
- (42) Zaradi začasne narave sprejetih ukrepov bi morali biti ti časovno omejeni in bi se morali zaključiti, ko se končajo trenutne izredne razmere.
- (43) Osebe, ki so prispele iz Belorusije v Latvijo, Litvo in Poljsko pred začetkom veljavnosti tega sklepa, bi morale biti vključene v njegovo področje uporabe, če njihove prošnje še niso bile evidentirane ali se njihov postopek vračanja še ni začel –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

POGLAVJE I

UVODNA DOLOČBA

Člen 1

Predmet urejanja

Ta sklep določa začasne ukrepe v korist Latvije, Litve in Poljske, da bi jih podprli pri obvladovanju izrednih razmer, nastalih kot posledica ukrepov Belorusije, ki so privedli do nenadnega prihoda državljanov tretjih držav zaradi instrumentalizacije migrantov na zunanjih mejah.

POGLAVJE II

NUJNI POSTOPEK UPRAVLJANJA MIGRACIJ IN AZILA NA ZUNANJIH MEJAH LATVIJE, LITVE IN POLJSKE

Člen 2

Azilni postopek

1. Z odstopanjem od člena 6(1) direktive o azilnih postopkih se lahko prošnje državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, prijetih ali odkritih v bližini meje z Belorusijo po nezakonitem vstopu ali po tem, ko so se javile na mejnih prehodih, evidentirajo najpozneje štiri tedne po vložitvi prošnje.
Latvija, Litva in Poljska prednostno evidentirajo prošnje mladoletnikov in njihovih družinskih članov.
2. Z odstopanjem od člena 25(6), točka (b), člena 31(8) in člena 43(1), točka (b), direktive o azilnih postopkih lahko Latvija, Litva in Poljska odločijo o dopustnosti ali, v postopku v skladu s členom 31(8) navedene direktive, o vsebini vseh prošenj, evidentiranih v skladu z odstavkom 1, na svoji meji ali tranzitnih območjih. Uporabljajo se osnovna načela in jamstva iz poglavja II direktive o azilnih postopkih.
3. Latvija, Litva in Poljska prednostno obravnavajo prošnje, za katere je verjetno, da so utemeljene, ali ki jih vložijo mladoletniki in njihovi družinski člani.
4. V zvezi s prosilci, ki zaradi svojega zdravstvenega stanja potrebujejo podporo, ki je ni mogoče ustrezno zagotoviti na meji ali na tranzitnih območjih, vključno s primeri, ko se to pokaže med postopkom, se postopek na meji preneha uporabljati, prosilcu pa se odobri vstop na ozemlje, da se prošnja obravnava, ne da bi bilo treba ponovno začeti postopek.
5. Z odstopanjem od člena 43(2) direktive o azilnih postopkih se lahko rok pred odobritvijo vstopa na ozemlje podaljša na 16 tednov, v tem obdobju pa se sprejme odločba o prošnji, tudi o pritožbi.
6. Z odstopanjem od člena 46(5) in (6) direktive o azilnih postopkih se lahko Latvija, Litva in Poljska odločijo za uporabo pravil iz odstavka 6 navedenega člena za vse odločbe, sprejete v zvezi s prošnjami, obravnavanimi v postopku na meji iz odstavka 2 tega člena.

Člen 3

Materialni pogoji za sprejem

Z odstopanjem od Direktive 2013/33/EU lahko Latvija, Litva in Poljska začasno določijo modalitete materialnih pogojev za sprejem, ki so drugačni od tistih iz členov 17 in 18 Direktive 2013/33/EU, v zvezi s prosilci, prijetimi ali odkritimi v bližini meje z Belorusijo po nezakonitem vstopu ali po tem, ko so se javili na mejnih prehodih, ob upoštevanju ukrepov iz člena 2(1) tega sklepa, pod pogojem, da te države članice pokrivajo osnovne potrebe prosilcev, zlasti hrano, vodo, oblačila, ustrezno zdravstveno oskrbo in začasno zatočišče, prilagojeno sezonskim vremenskim razmeram, in ob polnem spoštovanju človekovega dostojanstva.

Člen 4

Postopek vračanja

1. Latvija, Litva in Poljska se lahko odločijo, da v zvezi z državljani tretjih držav in osebami brez državljanstva, katerih prošnja za mednarodno zaščito je bila zavrnjena in v zvezi s katerimi je bil uporabljen člen 2, ne bodo uporabljale Direktive 2008/115/ES.
2. V zvezi z državljani tretjih držav in osebami brez državljanstva iz odstavka 1 Latvija, Litva in Poljska:
 - (a) spoštujejo načelo nevračanja in ustrezno upoštevajo največjo korist otroka, družinsko življenje in zdravstveno stanje zadevnega državljan tretje države, kot je določeno v členu 5 Direktive 2008/115/ES (direktiva o vračanju);
 - (b) zagotovijo, da njihova obravnava in raven varstva nista manj ugodni, kot je določeno v členu 8(4) in (5) (omejitve glede uporabe prisilnih ukrepov), členu 9(2)(a) (odlog odstranitve), členu 14(1)(b) in (d) (nujna zdravstvena oskrba in upoštevanje potreb ranljivih oseb) ter členih 16 in 17 (pogoji pridržanja) Direktive 2008/115/ES (direktiva o vračanju).

Člen 5

Posebna jamstva

1. Pri uporabi tega sklepa Latvija, Litva in Poljska državljane tretjih držav ali osebe brez državljanstva v jeziku, ki ga razumejo ali za katerega se razumno domneva, da ga razumejo, ustrezno obvestijo o uporabljenih ukrepih, namenskih točkah, dostopnih za evidentiranje in vložitev prošnje za mednarodno zaščito, zlasti o najbližji točki, kjer lahko vložijo prošnjo za mednarodno zaščito, možnosti pritožbe zoper odločbo ter trajanju ukrepov.
2. Latvija, Litva in Poljska členov 2, 3, 4 in 5 ne uporabljajo dlje, kot je nujno potrebno za obvladovanje izrednih razmer, ki jih je povzročila Belorusija, v nobenem primeru pa ne dlje, kot je določeno v členu 10.

POGLAVJE III

OPERATIVNA PODPORA

Člen 6

Operativna podpora Evropske agencije za mejno in obalno stražo

1. Evropska agencija za mejno in obalno stražo na zahtevo Latvije, Litve ali Poljske za podporo zagotovi ali poveča svojo operativno podporo Latviji, Litvi in Poljski na področju upravljanja meja in vračanja z napotitvijo stalne enote evropske mejne in obalne straže, po potrebi tudi z napotitvijo osebja iz nabora 1 500 rezervnih uslužbencev za hitri odziv, ter zagotavljanjem tehnične opreme in druge ustrezne podpore.
2. Izvršni direktor Evropske agencije za mejno in obalno stražo (Frontex) lahko začne hitro posredovanje na mejah v skladu s členom 39(5) Uredbe (EU) 2019/1896 ali posredovanje za vračanje v skladu s členom 53 navedene uredbe.
3. Na zahtevo Latvije, Litve ali Poljske jih agencija podpira z naslednjimi dejavnostmi:

- (a) napotitev stalne enote v okviru skupin za upravljanje meja in zagotovitev ustrezne tehnične opreme (patruljni avtomobili, transportni avtomobili, helikopterji, vozila, opremljena s termovizijskimi kamerami, kamere itd.) za podporo nadzoru meje, zlasti v zvezi z naslednjimi dejavnostmi:
- varovanje meja,
 - mejne kontrole,
 - odkrivanje čezmejnega kriminala,
 - poročanje,
 - tolmačenje,
 - identifikacija mladoletnikov in drugih ranljivih migrantov ter pomoč pri zagotavljanju ustrezne napotitve;
- (b) napotitev stalne enote v okviru skupin za upravljanje meja in zagotovitev ustrezne tehnične opreme za podporo pri vračanju državljanov tretjih držav, ki niso zaprosili za mednarodno zaščito ali katerih pravica ostati na ozemlju je prenehala, zlasti s pomočjo pri:
- dejavnostih pred vračanjem, vključno s svetovanjem pri vračanju in podpiranjem sodelovanja s tretjimi državami z organizacijo misij za identifikacijo in zagotavljanjem storitev videokonferenc za razgovore za identifikacijo,
 - prostovoljnih vrnitvah,
 - operacijah vračanja s komercialnimi in čarterskimi leti, vključno s spremljanjem oseb v postopku vrnitve v tretjo državo izvora in po potrebi dejavnostmi po vrnitvi v tretjih državah;
- (c) napotitev stalne enote v okviru podpornih skupin za upravljanje migracij v podporo identifikaciji migrantov, vključno z ugotavljanjem državljanstva in preverjanjem potnih listin, zlasti z:
- zagotavljanjem podpore pri dejavnostih pridobivanja informacij in uporabi skupnih kazalnikov tveganja za identifikacijo oseb, ki so morda povezane s terorizmom, ter zbiranje več informacij o poteh, posrednikih in načinu delovanja,
 - zagotavljanjem podpore z opremo Eurodac in osebjem, ki podpira evidentiranje prošelj migrantov in odvzem njihovih prstnih odtisov,
 - prednostno obravnavo vseh zahtev treh zadevnih držav članic, naslovljenih na službo za storitve sistema EUROSUR za združevanje podatkov, zlasti za:
 - nadzor zračnega prometa za spremljanje letov, ki prihajajo v Belorusijo iz različnih odhodnih krajev,
 - zagotavljanje rednega spremljanja s prilagojenimi storitvami slikovnih obveščevalnih podatkov, vključno s satelitskimi posnetki, ki zajemajo sosednja predmejna območja Belorusije, da se ocenijo razmere, ter nadaljnja bolj oddaljena predmejna območja, ki so pomembna za boljše razumevanje morebitnih groženj varnosti napotenege osebja in tehnične opreme,

- zagotavljanje prilagojene večnamenske storitve zračnega nadzora, če je na voljo in potrebna, ki pokriva belorusko ozemlje vzdolž meje, bodisi z regionalnim pristopom, ki zajema Latvijo, Litvo in Poljsko, bodisi s podpiranjem določenih držav članic z zmogljivostjo izvajanja nadzora ponoči;
- (d) zagotavljanje spremljanja platform družbenih medijev za pravočasno opažanje skupin potencialnih migrantov in odzivanje na kakršne koli morebitne množične premike proti mejam EU;
- (e) zagotavljanje prilagojenih produktov analize tveganja;
- (f) druga ustrezna posebna podpora.

Člen 7

Operativna podpora Evropskega azilnega podpornega urada

Evropski azilni podporni urad (EASO) na zahtevo Latvije, Litve ali Poljske za podporo prednostno zagotovi potrebno operativno podporo, zlasti z naslednjimi dejavnostmi:

- (a) napotitev podpornih skupin za azil;
- (b) evidentiranje prošenj za mednarodno zaščito;
- (c) olajševanje začetne analize prošenj za azil;
- (d) izvajanje osebnih razgovorov s prosilci o njihovih prošnjah in okoliščinah njihovega prihoda;
- (e) podpiranje ustrezne identifikacije in ocenjevanja ranljivih prosilcev;
- (f) podpora upravljanju, oblikovanju in vzpostavljanju ustreznih standardov sprejemnih objektov;
- (g) zagotavljanje morda potrebnih informacij in posebne pomoči prosilcem za mednarodno zaščito ali potencialnim prosilcem za mednarodno zaščito;
- (h) zagotavljanje strokovnega znanja, zlasti v zvezi s storitvami tolmačenja in prevajanja, natančnih in posodobljenih informacij o državah izvora ter znanja o obravnavi prošenj za azil in vodenju azilnih postopkov;
- (i) zagotavljanje usposabljanja za osebje pristojnih ali drugih organov;
- (j) druga ustrezna posebna podpora.

Člen 8

Operativna podpora Europola

Europol na zahtevo Latvije, Litve ali Poljske za podporo prednostno zagotovi potrebno operativno podporo, zlasti z naslednjimi dejavnostmi:

- (a) napotitev strokovnjakov za navzkrižno preverjanje podatkov s podatki v podatkovnih zbirkah Europola, omogočanje hitre in varne izmenjave informacij med državami članicami ter podporo operativni analizi;
- (b) zagotavljanje prilagojenih analitičnih produktov, kot so ocene ogroženosti, strateške in operativne analize ter poročila o stanju;

- (c) podpiranje držav članic v boju proti tihotapljenju migrantov in z njim povezanim kaznivim dejanjem, ki jih omogoča uporaba spleta oziroma se spodbujajo ali storijo z uporabo spleta, in dejavnosti iz člena 4(1)(m) Uredbe (EU) 2016/794;
- (d) po potrebi druga ustrezna posebna podpora.

POGLAVJE IV

KONČNE DOLOČBE

Člen 9

Sodelovanje in ocenjevanje

1. Komisija, ustrezne agencije Evropske unije ter Latvija, Litva in Poljska tesno sodelujejo in se redno medsebojno obveščajo o izvajanju tega sklepa. Latvija, Litva in Poljska prek mreže EU za pripravljenost na migracije in krizno upravljanje še naprej sporočajo vse ustrezne podatke, vključno s statističnimi podatki, ki so pomembni za izvajanje tega sklepa.
2. Latvija, Litva in Poljska zagotovijo tesno sodelovanje z Uradom visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR) in ustreznimi partnerskimi organizacijami, da bi določile modalitete za zagotavljanje podpore prosilcem v trenutnih izrednih razmerah v skladu s pravili iz tega sklepa ter direktive o azilnih postopkih in direktive o pogojih za sprejem.
3. Komisija v sodelovanju z Latvijo, Litvo in Poljsko stalno spremlja in pregleduje razmere ter po potrebi predlaga razveljavitev ali podaljšanje tega sklepa s predlogom sklepa Sveta v skladu s členom 78(3) PDEU. V ta namen Latvija, Litva in Poljska Komisiji predložijo specifične informacije, potrebne za izvedbo tega pregleda in pripravo predloga za razveljavitev ali podaljšanje, pa tudi vse druge informacije, ki jih Komisija lahko zahteva.

Člen 10

Začetek veljavnosti in uporaba

1. Ta sklep začne veljati [...] dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.
2. Brez poseganja v člen 9 se uporablja do šest mesecev po začetku veljavnosti.
3. Ta sklep se uporablja za vse državljane tretjih držav, ki prispejo na ozemlje Latvije, Litve in Poljske od datuma začetka veljavnosti tega sklepa, ter za državljane tretjih držav, ki so že bili na ozemlju Latvije, Litve in Poljske pred začetkom veljavnosti tega sklepa zaradi ukrepov beloruskega režima in katerih prošnje za mednarodno zaščito niso bile evidentirane ali za katere se postopek vračanja še ni začel.
4. Ta sklep se še naprej uporablja za tiste prosilce, katerih prošnje za mednarodno zaščito so bile evidentirane v skladu z določbami tega sklepa, dokler se ne sprejme dokončna odločba o njihovi prošnji ali dokler se zadevni državljani tretjih držav ne vrnejo v skladu s členom 4.

V Bruslju,

*Za Svet
predsednik*